

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ РЕВНОЩІВ У МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

УДК: 159.923.3-053.6:316.48

Кунденко Ірина Павлівна

Здобувачка вищої освіти факультету публічного управління,
соціальних та природничих наук, спеціальності 053 «Психологія»,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Васюк Катерина Миколаївна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Донецького Національного університету імені Василя Стуса

Актуальність дослідження. Ревнощі є одними з найбільш сильних і руйнівних емоційних явищ, які в тій чи іншій мірі забарвлюють повсякденні ділові, родинні та інтимні відносини людей.

Практично кожна пара, незалежно від тривалості стосунків, зустрічалася з ревнощами або думками про можливу зраду. І тоді коли невеликі ревнощі можуть стимулювати розвиток стосунків в кращий бік, то їх надлишок перетворює почуття кохання в ненависть, задоволення від взаємин - в постійну тривогу, довіру до партнера - на всебічний контроль. Ревнощі приводять до проблем, розривів близьких стосунків, тому їх дослідження може стати основою для розробки методів надання психологічної допомоги.

Психологічна складність феномену ревнощів шлюбних партнерів визначила різноманітність емпіричних і теоретичних підходів до їхнього дослідження. У проблемному полі психології шлюбу та сім'ї позначені деякі підходи до розгляду ревнощів шлюбних партнерів (П. Куттер, Е. Е. Є. М. Потапчук, Є. І. Терентьєв). Вивчалися також окремі особливості особистості, яка схильна до проявів ревнощів (А. Адлер, ТН. В. Дмитрієва, Ц. П. Короленко, Д. Пуертас, З. Фройд, Е. Фромм, К. Хорні).

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль ревнощів у соціальних відносинах не може бути визначена однозначно. З одного боку, це почуття цінне

і корисне, оскільки стимулює людську активність, старанність у досягненні поставленої мети. Але з іншого боку, ревності, проявляючись зовні, можуть породжувати серйозні соціальні конфлікти і навіть призводити до скоєння злочинів.

Ревності не є лише біологічно зумовленим інстинктивним почуттям. На генезис даного явища впливають соціальні фактори (моральна установка особистості, характер міжособистісних відносин та ін.). Єдність біологічного і соціального в переживаннях ревності підтверджується також існуванням «ретроспективних» ревностей (направлені на минуле коханої людини) і «передбачливих» ревностей (породжених фантазією ревнивця і звернених в майбутнє), коли формальність володіння партнером наявна, ясна і очевидна [1; 65].

Приводом для виникнення ревності зазвичай є зрада чи нерозділене кохання. Породжується аналізоване почуття абсолютно певними рисами характеру людини (образливість, вразливість, підвищена сугестивність, підозрілість, конфліктність, нестриманість, настороженість та ін.).

Роль умов, що сприяють виникненню ревності, грають різноманітні фактори, серед яких найбільш значимі: прояв зневаги у взаєминах, постійне вихваляння сторонніх осіб, тимчасова розлука, сексуальна дисгармонія, виховання в душі недовіри до представників протилежної статі, власні враження від фактів невірності батьків, друзів, невтішна минула репутація партнера тощо. Різко підвищує підозрілість, ускладнюючи відносини партнерів, і систематичне вживання алкоголю, наркотиків [3; 35].

Ревності характеризуються досить складною психологічною структурою, включаючи в себе не тільки багатоманітні емоційні реакції і стани, але й певні прояви в інтелектуальній і вольовій сферах.

Реакції ревності можуть бути короткочасні і тривалі, помірні і тяжкі, ціннісні, когнітивні, агресивні і деякі інші.

Таким чином, феномен ревності є вкрай складним при вивченні в рамках психології та соціології, і в першу чергу це пов'язано з необхідністю вибору

системи понять і категорій, за допомогою яких можна визначити зміст, види, джерела формування, характеристики прояву і функції досліджуваного явища. Ревнощі - емоційний стан, що класифікується як спеціальна форма тривоги. Вважається, що вони походять від нестачі впевненості в собі і в прихильності того, у кого закохані [2; 65].

Задля реалізації мети дослідження та проведення емпіричної діагностики психологічних особливостей проявів реакцій ревнощів у молоді здійснено добір необхідного валідного психодіагностичного інструментарію. За багатовимірною шкалою ревнощів Пфайферп-Вонг дослідили рівні прояву ревнощів. Результат діагностики за багатовимірною шкалою ревнощів Пфайферп-Вонг показав, що 12,5 % жінок мають високий рівень когнітивного компоненту ревнощів, та 20,0 % – високий рівень емоційного компоненту. Найменший відсоток становить поведінковий компонент – 10,0 % опитаних.

Таблиця 1

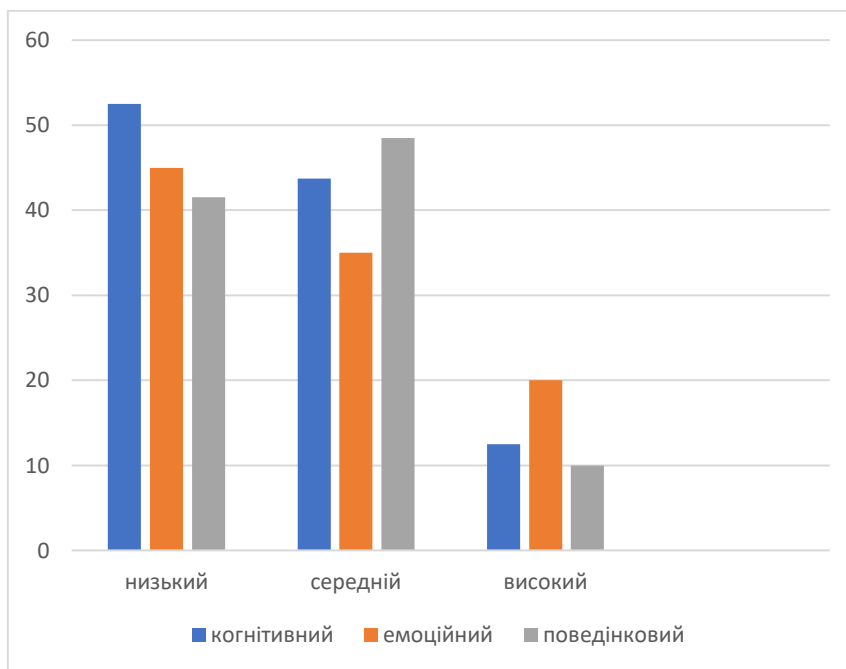
Результати дослідження рівнів та компонентів ревнощів шлюбних партнерів за багатовимірною шкалою ревнощів Пфайферп-Вонг

стать	рівні	Когнітивний	Емоційний	Поведінковий
жіноча	низький	52,5%	45,0%	41,5%
	середній	43,75%	35,0%	48,5%
	високий	12,5%	20,0%	10,0%
чоловіча	низький	47,5%	35,0%	35,0%
	середній	45,0%	55,5%	45,0%
	високий	7,5%	10,0%	20,0%

Водночас для чоловіків, провідним компонентом з високим рівнем прояву є саме поведінковий (20,00 % респондентів). 7,5 % досліджуваних чоловіків продемонстрували високий рівень когнітивного компоненту, а 10 % – високий рівень емоційного компоненту. Найвищий відсоток середнього рівня у жінок виявлено для емоційного компоненту ревнощів (35 %), серед чоловіків – для

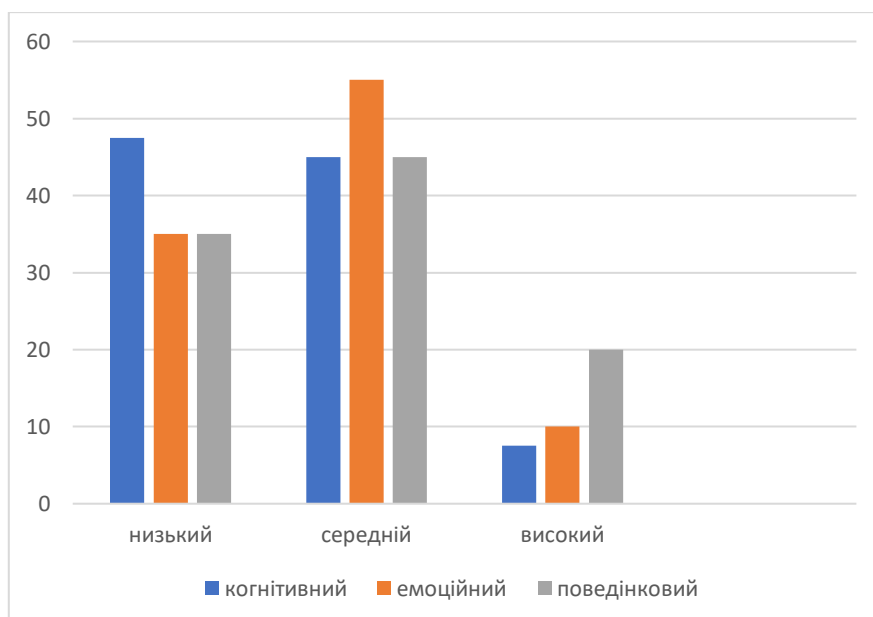
когнітивного компоненту (45,0 %). Отримані досліджуваними низькі рівні окремих компонентів ревностів та їхнього загального рівня свідчать про наближення до нормативного значення (побутові ревності шлюбних партнерів).

Рисунок 1.1.

Рівень ревностів жінок

Рисунок 1.2.

Рівень ревностів чоловіків

Як видно з рисунків 1.1 та 1.2, переважна більшість респондентів мають низький рівень ревностів: 52,5 % жінок та 47,5 % чоловіків. 43,75 % жінок

продемонстрували середній рівень ревнощів, тоді як серед чоловіків даний рівень притаманний 45,0 % опитаних. Високий рівень ревнощів проявляється у 12, % жінок і 7,5 % чоловіків. Відповідно до аналізу загального рівня ревнощів можна стверджувати, що жінки частіше переживають почуття ревнощів у сімейному житті.

Результат діагностики за багатовимірною шкалою ревнощів Пфайферп-Вонг показав, що провідним компонентом у жінок з високим рівнем прояву є саме поведінковий компонент, а когнітивний - у чоловіків.

Отримані дані досліджуваних окремих компонентів ревнощів свідчать про наближення до нормативного значення (побутові ревнощі шлюбних партнерів).

Висновки. Отже, ревнощі є феноменом, який виникає в міжособистісних взаємодіях людей, де один має перевагу над іншим, що веде до втрати певних переваг для останнього.

Хоча ревнощі можуть мати деякі позитивні ефекти, їх прояви зазвичай негативні як для особи, що відчуває ревнощі, так і для об'єкта цих почуттів. Це проявляється як на суб'єктивному рівні (наприклад, у вигляді дискомфорту), так і на об'єктивному (наприклад, у вигляді розлучення)

Список використаної літератури

1. Кучманіч, І. М. Почуття ревнощів як об'єкт психологічного аналізу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія, (2),. – 2024. С 63-66.
2. Потапчук Є. М. Психологія ревнивця: довідник сімейного психолога/ Є.М.Потапчук. – Хмельницький: Поліграфіст, 2015. – 40 с.
3. Яміна В. І. Заздрість–проблема чи поштовх до дії? Сучасні виміри практичної психології : збірник робіт студентів кафедри загальної та практичної психології / відп. ред. М. В. Папуча. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – С. 322-329.